

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 11. Quotuplex sit Scripturæ sensus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

Ad 4. prob. R. ad hoc ut libri Job, sicut aliarum scripturarum divinarum, author verè sit Spiritus sanctus, & id fideliter credamus, sufficere quòd Spiritus sanctus omnes omnino sensus conscribendos inspiraverit, & ad conscribendos specialiter moverit, ad hoc invigilando ut scriptores non nisi idoneis vocibus uterentur, & cum opus erat, ipsa vocabula suggerendo; his enim præcisè positis, Spiritus sanctus librum Job per authorem sacrum, quicumque ille fuerit, velut morale instrumentum & amanuensum suum conscripsit.

Ad 5. prob. R. ex S. Bernardi verbis ad summum sequi, quòd aliqua vocabula scriptoribus sacris inspirata fuisse senserit; & cum dicit in scripturæ sacre textu nec modicam vacare particulam, non in rigore mathematico, sed in sensu morali loquitur, nec aliud vult, quàm nullas in divinis scripturis voces inutiles esse; ad cuius rei veritatem satis est, si scriptores sacri à Deo quoad omnes sensus conscribendos inspirati, scriperunt sub Deo invigilante ne voces superfluas minime ad sensum inspiratorum expressionem idoneas adhiberent, & voces ipsas, cum opus esset inspirante.

Obi. 2. Illi etiam quoad omnia & singula verba inspirati fuerunt, qui sic inter scribendum agebantur à Spiritu sancto, ut eis liberum non esset aliis verbis scribere. Atqui scriptores sacri omnes inter scribendum sic agebantur à Spiritu sancto, ut liberum eis non esset aliis verbis scribere. Ergo, &c. *Neg. min. Probabis.* Nam Spiritus sanctus ad condendas scripturas sacras scriptoribus usus est tanquam calamo. Nam dicitur Psal. 44. *Lingua mea calamus scribe velociter scribens.* Tanquam organo seu instrumento, ut Patres docent communiter; tanquam amanuensibus, qui verba ex ore dictantis excipiunt, ut verba Davidis modò laudata aperte significant. Ergo, &c.

R. neg. confeg. Nam scriptores sacri fuerunt quidem organa & instrumenta, quibus Spiritus sanctus ad sacras litteras conscribendas usus est; at non fuerunt organa & instrumenta merè passiva & mortua, sed fuerunt organa & instrumenta viva, & propriæ industriæ propriæque libertatis usum habentia. Item fuerunt quidem amanuenses Spiritus sancti, at non quales omnia & singula verba ex ore dictantis excepta scribunt, sed quales sententias ex ore loquentis exceptas, delectu compositione verborum sibi relictis, exprimunt proprio ingenio, & libere. Hinc factum est, ut Evangelistæ v.g. eadem Christi dicta vel facta, non iidem planè verbis, sed ex parte diversis, quibus tamen idem sensus redditur, expresserint. Sic Marcus & Matthæus scribunt Christum, cum calicem discipulis porrigeret, dixisse: *Hic est sanguis meus novi Testamenti.* Lucas verò scribit Christum tunc dixisse: *Hic est calix novum Testamentum in sanguine meo.* Christus autem non utroque modo locutus est, sed alterutro: at quia uterque modus loquendi eundem sensum reddit, alterutrum, ad referendum id quod Christus dixerat, pro arbitrio adhibere potuerunt scriptores sacri.

Potèd Patres dicunt quidem scriptores sacros in conscribendis sacris litteris fuisse instrumenta & organa Spiritus sancti; at non volunt eo modo fuisse, quo dicuntur in objectione; ita ut nullum propriæ industriæ & libertatis in scribendo usum habuerint. Eatenus igitur fuerunt instrumenta & organa Spiritus sancti, quatenus scriperunt sub Spiritu sancto impellente ad scribendum, inspirante sensus omnes conscribendos, quandoque suggerente ipsa vocabula, sed ut plurimum, illorum delectum compositionem scriptoribus relincente; simul tamen specialiter invigilante, ne circa delectum illum, aut compositionem illam, sensus inspiratos minus rectè exprimendo delinquerent.

Obi. 3. Philonem Judæum in libro qui inscribitur: *Qui verum divinarum heres sit*, ubi hæc habet: *Propheta nihil ex se proloquitur, sed omnia submonente Simonet Theol. Tom. II.*

alio... Quando quidem hic solus est instrumentum Dei resonans, ab eo contactum, & pulsatum invisibiliter. R. 1. Philonem intelligi posse de sola inspiratione rerum & sententiarum. R. 2. parvi hic referre, quid Philo, & alii cum eo Judæi, post Christi tempora senserint.

ARTICULUS XI.

Quotuplex sit Scriptura sacra sensus.

Resp. Scripturæ sacre sensus alius est literalis, seu historicus, & alius spiritualis, seu mysticus. Sensus literalis est ille, quem verba proximè significant, sive sint verba propria, sive metaphorica. Sensus mysticus est ille qui significatur proximè, non per verba, sed per rem quam verba significant. Sensus mysticus subdividitur in allegoricum, anagogicum & tropologicum. Sensus allegoricus est is qui est de re pertinente ad fidem, vel Ecclesiam militantem. Anagogicus is est qui est de re pertinente ad vitam æternam, seu Ecclesiam triumphantem. Tropologicus denique est de re ad mores pertinente. Quatuor igitur sunt Scripturæ sacre sensus, literalis scilicet, allegoricus, anagogicus & tropologicus, qui omnes in hac una voce *Hierusalem* ostendi possunt: nam hæc vox literaliter urbem Palestina, allegoricè Ecclesiam militantem, anagogicè patriam cœlestem, seu Ecclesiam triumphantem, tropologicè animam hominis in sacra Scriptura significat.

Potèd præter sensus illos, à Spiritu sancto intentos, alius est qui accommodatius dicitur, & describitur sic: Sensus qui Scripturæ sacre verbis neque immediatè, neque mediatè significatur tamen illis attribuitur, ea ad aliquid præter authoris sacri mentem applicando & accommodando, propter quandam analogiam & similitudinem. Ut autem sensus ille licitè usurpetur, requiruntur aliquæ conditiones.

1. Requiritur ut sensus accommodatius sit pius, seu ut verba scripturæ non nisi ad res pias & religiosas accommodentur. Patet ex Synodo Tridentina sess. 4. ubi sic loquitur: *Post hæc temeritatem illam reprimere volens (Synodus) qua ad prophana quaque convertuntur & torquentur verba & sententia sacra Scriptura, ad scurrilia scilicet, fabulosa, vana, adulationes, detractiones, divinationes, sortes, libellos etiam famosos; mandat & precipit, ad tollendam huiusmodi irreverentiam & contemptum, ne de cetero quisquam quomodolibet verba Scriptura sacra ad hæc & similia audeat usurpare; ut omnes huius generis homines, remercatores & violatores verbi Dei, juris & arbitrii pœnis per Episcopos coercentur.*

2. Requiritur ut non tradatur sensus accommodatius pro literalis, nec vicissim sensus literalis tradatur tanquam accommodatius.

Requiritur denique, ut sensus accommodatius sit verus: sensum enim falsum verbis Scripturæ sacre etiam per accommodationem attribuere, nefas est. Sed

Queres 1. utrum unus & idem sacra Scriptura locus plures sensus literales admittat?

R. admittere; quod probatur uno vel altero exemplo. Nam 1. illud Psal. 2. *Filius meus es tu: ego hodie genui te*, de æterna Christi generatione intelligitur, Hebr. cap. 1. his verbis: *Cui dixit aliquando angelorum: Filius meus es tu; hodie genui te;* & de resurrectione Christi Act. c. 13. his verbis: *Hanc Deus (promissionem) adimplevit filiis nostris: resuscitans Jesum, sicut in Psal. 2. scriptum est: Filius meus es tu, &c.* 2. Illud Ilaiæ c. 55. *Generationem ejus quis enarrabit?* duplicem habet sensum litteralem, unum de æterna, alterum de temporaria Christi generatione, ut docet S. Leo serm. 3. de nativitate Domini. *Non enim, inquit, ad illud tantummodo sacramentum, quo Filius Dei consenspernus est Patri, sed etiam ad hunc ortum, quo Verbum caro factum est, credimus pertinere, quod dictum est, Generationem ejus quia enarrabit.*

Quæres 2. utrum quilibet scripturæ locus admittat sensum litteralem?

R. Admittere: nam si non admittit, certè, ut volunt aliqui, in metaphoris & parabolis. Atqui hoc est falsum. Pro quo nota 1. Sensus litteralis est ille, quem proximè significant verba propriè vel metaphoricè sumpta. Unde si verba non propriè, sed metaphoricè sumuntur, sensus litteralis est ille qui proximè significatur per verba sumpta metaphoricè. Sic in hac Christi sententia: *Si dextra manus tua scandalizat te, abscinde eam*, to dextra manus non lumitur propriè pro certo corporis membro; alioqui sententiæ sensus esset falsus & absurdus, sed metaphoricè pro amico, vel proximo: quare sententiæ sensus litteralis est: Si amicus, vel proximus tuus scandalizat te, consortium ejus devita.

Nota 2. In parabolis duæ sunt partes, una videlicet quæ continet rem quæ in similitudinem affertur, & altera quæ applicationem continet. Exemplum sit parabola qua Christus utitur Matth. cap. 13. ad prædicandam Evangelii propagationem. *Simile est*, inquit, *regnum Cælorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farina satis tribus, donec fermentatum est totum.* Hæc parabola duplicem habet partem. Prima continet mulieris factum, quod adducitur in similitudinem, & habet sensum litteralem, mulieris factum exprimentem; secunda verò applicationem, & habet quoque litteralem sensum qui hic est: Sicut modicum fermentum, in magnam farinæ massam immisum, eam multò, quàm erat, reddit majorem: ita Evangelium in Palæstina prædicatum, brevi tempore totum pervadet orbem, & sic Ecclesia in Palæstina primùm instituta, & principio parva, atque angustus terminis contenta, brevi tempore magna sumet incrementa, ac longè latèque propagabitur.

Nota 3. In scriptura Sacra triplicis generis sunt parabola: quedam enim rem gestam, quedam non rem gestam, sed possibilem, quedam non rem gestam, aut possibilem, sed impossibilem afferunt in similitudinem. Primi generis est parabola fermenti in farinæ massam immissi, Matth. c. 13. Secundi generis est parabola Patrisfamilias, qui exiit primo manè conducere operarios in vineam suam, Matth. cap. 20. Terti generis est parabola lignorum, quæ ierunt, ut ungerent super se regem, Judic. cap. 9. Omnes autem habent sensum litteralem & verum: nam ad veritatem parabolæ sufficit, si similitudo & applicatio bona est; res enim quæ in parabola adducitur in similitudinem, non adducitur, quasi re ipsa gesta sit, aut geri potuerit, sed sit res aliqua explicetur per talem similitudinem.

ARTICULUS XII.

Utrum sensus litteralis scripturæ Sacra sit obscurus.

RESPONSIO.

Sensus litteralis scripturæ Sacra obscurus est.

Prob. 1. ex Scriptura ipsa. Nam Psal. 118. dicitur: *Revela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua.* Et Luc. c. ult. *Tunc aperuit (Christus) illis (discipulis) sensum, ut intelligerent scripturas.* Unde sic argumentor. Illud non est intellectu facile, sed difficile, ad quod intelligendum necessaria est illustratio divina. Atqui illustratio divina necessaria est ad intelligendas scripturas Sacras. Ergo, &c. Falsum igitur est quod dicunt hæretici, Sacras Scripturas omnes intellectu facilissimas esse, adeoque in Ecclesia necessarium non esse vivum Scripturæ Sacra interpretationem infallibilem.

Prob. 2. Ex unanimi Patrum consensu, apud Bel-larminum, & alios. Unus erit hic pro omnibus S. Augustinus in epistola ad Januarium cap. ult. ubi sic ait: *Tantum absum ab eo quod putasti, nihil me latere, ut nihil in epistola tua legerim trifidius, quia & apertissime falsum est, & miror quia hoc te la-*

ter, quod non solum in aliis innumerabilibus rebus multa me latent, sed etiam in ipsis sanctis scripturis multo nefciam plura, quàm sciam. Dilcant à tanto Doctore novatores non superbire, & suam in scripturis sanctis ignorantiam fideliter confiteri.

Prob. 3. experientia tot doctorum & piorum hominum, qui tot commentarios divinarum scripturarum ediderunt, & in illis interpretandis tantoperè defudarunt. Præterea, si Sacra Scripturæ omnes sunt facilissimæ & clarissimæ, ut volunt hæretici, quid opus fuit tot interpretibus totque commentariis? Quare Novatores ipsi à commentariis Scripturæ Sacra elucubrandis non abstinuerunt?

Denique, novatoribus obstruit os B. Petrus Apostolus epist. 2. c. 1. cum ait: *Habemus firmiorem propheticum sermonem, cui bene facitis attendentes, quasi lucerna lucenti in caliginoso loco, donec dies elucescat, & lucifer oriatur in cordibus vestris.* Certè si scriptura divina se habet ad modum lucernæ lucentis in caliginoso loco, non potest non habere multa obscura, & intellectu valde difficilia. Quod confirmatur ex eodem Apostolo eadem epist. cap. 3. ubi hæc scribit de Paulo Apostolo: *Charissimus frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis (epistolas) in quibus sunt quedam difficilia intellectu, quæ indocti & instabiles depravant, sicut & cæteras scripturas, ad suam ipsorum perditionem, ut videre est in novatoribus, contra quos hic pugnamus.*

Respondent 1. Scripturam esse quidem obscuram impiis, incredulis, & voluntariè cæcipientibus, at per se claram esse piis ac fidelibus. Sed contra est, quia Augustinus non fuit impius, nec incredulus, aut voluntariè cæcus, & tamen scriptura fuit illi obscura, & intellectu difficilis; neque ita sensum scripturæ etiam cum gratiæ adiutorio affecutus est, ut multa non ignoraverit, ut ipse ingenuè confitetur disertis verbis. Quod autem dico de Augustino, de aliis quoque Patribus possum asserere. Adde Eunuchum, qui nec impius, nec incredulus, nec voluntariè cæcus erat, & tamen Philippo interroganti, utrum intelligeret Isaiam prophetam, quem legebat, respondit, Act. c. 8. *Quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi?*

Respondent 2. sensum scripturæ ex se clarissimum esse, sed obscurum quandoque apparere iis, qui ignorant linguæ originalis idiotismos, hebraicæ scilicet, vel græcæ. Sed contra est, quia David proprios loquendi modos linguæ hebraicæ non ignorabat, & tamen indigebat Spiritus sancti illustratione ad intelligendam Scripturam Sacram: unde orando dicebat: *Revela oculos meos, &c.*

Respondent 3. Scripturam alicui obscuram esse, sed alibi clarè se ipsam explicare. Sed contra est, quia 1. Patres, & alii scripturæ interpretes, non ignorarunt loca scripturæ inter se conferenda esse, ut alia ex aliis, obscuriora videlicet ex clarioribus lucem accipiunt: nec dubitare fas est, hanc ab eis collationem esse factam; & tamen cum hac collatione, ut contendunt ipsi hæretici, verum scripturæ sensum ubique assequi minimè potuerunt. 2. Controversiæ circa scripturæ sensum exortæ, sive inter Catholicos, sive inter ipsos hæreticos, perseverant, quantumvis fiat ejusmodi collatio, quæ proinde non sufficit ad dirimendas controversias circa sensum scripturæ exortas. Ad hoc autem non sufficit, quia non sufficit ad tollendam obscuritatem locorum, de quibus controvertitur.

Respondent denique 4. saltem nihil esse ad salutem necessarium, quod non continetur clarè in scriptura, nec possit ab unoquoque facile intelligi. Sed contra est, quia Eunuchus Reginæ Æthiopum legebat aliquid ad salutem necessarium, nec tamen potuit illud intelligere, nisi ab aliquo alio edoceretur. Adde quod multa sunt necessaria necessitate præcepti, quæ in scriptura non continentur clarè.

Obj. Deut. c. 30. dicitur: *Mandatum quod ego præcipio tibi hodie, non supra te est.* Et Psal. 18. *Præceptum Domini lucidum, illuminans oculos.* Et Matth. c. 5. *Vos estis lux mundi.* Et 2. Cor. cap. 4. *Quod si oper-*